

I. DEMOKRATICKÝ STÁT

1. Co je stát a proč ho potřebujeme

Pravidla pro společný život

1. Zopakuj si některá pravidla slušného chování.

Co uděláš, když potkáš známého člověka?

Co uděláš, když nastupuješ do autobusu spolu s matkou s kočárkem?

Co uděláš, když vstupuješ do dveří spolu s člověkem o berlích?

2. Zopakuj si další pravidla, která platí ve škole, v hromadné dopravě, v soužití mezi sousedy.
Napiš 3 pravidla, která musíte dodržovat ve škole:

Napiš 2 pravidla, která je nutné dodržovat v hromadné dopravě:

Která pravidla jsou důležitá pro dobré soužití se sousedy? Napiš alespoň 2 pravidla:

Které věci zajišťuje stát svým občanům

3. Napiš pod obrázky, co zde stát svým občanům zajišťuje. Můžeš si vybrat z těchto možností: **péče o bezpečnost, hledání spravedlnosti, zdravotní péče.**

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

4. Vyber ze seznamu povolání lidí, kteří se starají o bezpečnost, spravedlnost a zdraví. Do dalších řádků pod obrázky pak tato povolání napiš.

Seznam: lékař, hasič, voják, kriminalista, zdravotní sestra, policista, soudce.

2. Jak se občané mohou podílet na rozhodování státu

Jak stát získává peníze do státního rozpočtu

1. V příběhu v učebnici si Lukáš koupil tričko za 120 Kč. Obchodník poslal 20 Kč státu jako **daň z přidané hodnoty**. Z Lukášova nákupu zůstalo obchodníkovi 100 korun.

Komu musí ze své tržby část zaplatit?

Podtrhni správné odpovědi:

výrobci trička – jiným obchodníkům ve městě – dopravcům z továrny do obchodů – majiteli domu, kde je obchod – místnímu fotbalovému klubu.

2. Každý stát má peníze – státní rozpočet, se kterým hospodaří. Tyto peníze stát získává hlavně vybíráním daní a hospodařením se státním majetkem.

Jaké druhy daní znáš? _____

K čemu stát peníze ze státního rozpočtu využívá

3. Peníze ze státního rozpočtu se používají na výdaje státu, například na placení některých služeb. Které služby jsou placeny ze státního rozpočtu?

Podtrhni v seznamu další služby, které zajišťuje stát:

školní vzdělání, stavba silnic, zařízení bytů, péče o dětská hřiště, prodej potravin, práce policie.

4. Doplň příjmy a výdaje státního rozpočtu, které už znáš.

Odkud přicházejí peníze
do státního rozpočtu?

K čemu se peníze ze státního rozpočtu používají?

3. Jak se rozhoduje v demokratickém státě

1. Doplň správně tyto věty.

V místních volbách si lidé přímo vybírají, kdo bude členem _____.

Členové _____ pak mezi sebou vyberou _____.

_____ řeší běžné potřeby obce. K důležitým rozhodnutím potřebuje souhlas většiny členů _____.

V parlamentních volbách volí občané své zástupce do _____.

Podle čeho si občané vybírají zastupitele ve volbách

Kandidát – člověk, který se uchází o nějaké místo, funkci. Ve volbách jsou kandidáty lidé, kteří chtějí být zvoleni. Z kandidátů si pak voliči vybírají, koho opravdu zvolí zastupitelem.

2. Představujeme vám obec Pastviny. Tato obec má – podobně jako jiné obce – problémy, které je třeba řešit. Před volbami do obecního zastupitelstva nabízí každý kandidát řešení problémů, na které se chce zaměřit. Ten, kdo bude zvolen, pak musí ukázat, že umí své sliby plnit.

- V obci Pastviny před pár lety zrušili mateřskou školu, protože do ní chodilo málo dětí. Nyní se do nových domů přistěhovaly rodiny s malými dětmi. Musejí vozit své děti do školky ve vedlejší obci.
- Autobusové spojení mezi obcí Pastviny a městem Dubňany se v posledních letech omezilo pouze na spoje brzy ráno do města a odpoledne zpět. Lidé však potřebují do Dubňan nejen ráno do školy a do zaměstnání, ale i během dne k lékaři, na nákupy a na úřady.
- Ve středu obce chybějí chodníky. Nebezpečné je to zvláště v blízkosti zastávky autobusu a školy, kde děti musejí chodit po krajnici vozovky.
- V Pastvinách není místo, kde by si mohly hrát děti a kde si dospělí mohou sednout na lavičku. Řešením by mohla být úprava prostoru před obchodem na dětské hřiště s lavičkami.
- Na okraji obce vyrostla čtvrť nových rodinných a bytových domů. Dostavěné byly teprve nedávno, a tak sem zatím vede jen stará rozbitá silnice a chodníky chybějí úplně. V této části ještě není vybudováno veřejné osvětlení.

- V obci funguje Místní knihovna. Mají zde připojení na internet, ale mezi občany je zájemců o přístup k internetu více, než může knihovna pokrýt. Občané by chtěli mít knihovnu vybavenou větším počtem počítačů a novou čítárnu novin a časopisů. Také by chtěli, aby jim obec zařídila kurzy práce s internetem.

Peníze v rozpočtu obce stačí pouze na vyřešení dvou problémů. Představ si, že se chceš stát zastupitelem v této obci. Napiš, které dva problémy navrhuješ řešit nejdříve. Jako přípravu před volbami vyplň následující tabulku:

<i>Problém č. 1</i>	
Koho problém nejvíce ohrožuje?	
Jaké navrhuji řešení:	
<i>Problém č. 2</i>	
Koho problém nejvíce ohrožuje?	
Jaké navrhuji řešení:	

Vyber skupiny obyvatel, které mají podle tebe největší zájem na vyřešení těchto problémů: rodiny s dětmi – lidé z nových domků – starší občané v důchodu – lidé zaměstnaní v blízkém městě.

3. Vyberte ze třídy 6 kandidátů do zastupitelstva. Kandidáti ať si připraví řeč na předvolební setkání občanů. Po představení kandidátů a jejich návrhů proveďte ve třídě hlasování. Vyberte 3 členy obecního zastupitelstva. Vysvětlete, podle čeho jste si mezi kandidáty vybírali.

4. Moc státu se dělí, nikdo nesmí rozhodovat sám

Kdo představuje zákonodárnou a výkonnou moc v našem státě

1. Doplň do tabulky názvy úřadů (a úředníků), které jsou v naší republice pověřeny mocí zákonodárnou a výkonnou. Vybírej z těchto možností:
 - vláda, Senát, prezident, Poslanecká sněmovna,
 - poslanci, senátoři, ministři, prezident.

<i>Název úřadu</i>	<i>Lidé, kteří zde pracují</i>	<i>Činnost, kterou úřady zajišťují</i>
		projednávají a schvalují zákony; schvalují státní rozpočet
		kontrolují a schvalují nebo opravují zákony přijaté Poslaneckou sněmovnou
		zavádějí a kontrolují dodržování zákonů ve školství, zdravotnictví, dopravě, průmyslu a obchodu...
		podepisuje schválené zákony; jmenuje důležité státní úředníky

O co se starají ministerstva

2. Prohlédni si schéma složení vlády v učebnici a odpověz na otázky:

Které ministerstvo řídí práci policistů? _____

Které ministerstvo schvaluje školní učebnice? _____

Které ministerstvo schvaluje výši poplatků za léky na lékařský předpis?

Které ministerstvo má na starosti kvalitu výcviku našich vojenských jednotek?

Které ministerstvo dává pokyny pro vyplácení sociální podpory?

3. Podívej se do novin z posledních dnů. Píše se tam o práci zákonodárců? Píše se tam o práci vlády? Vystřižni článek z novin a nalep sem do sešitu. Přečti článek spolužákům a potom vlastními slovy popiš, co se zde píše.